

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

SERIES OF SOCIAL AND HUMAN SCIENCES

ISSN 2224-5294

Volume 2, Number 306 (2016), 346 – 351

PRAGMATICS OF INFORMATIVE DIALOGUE

T. B. Ramazanov

Kazakh National University named after al-Farabi, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: take_kzz@mail.ru

Key words: dialogue, monologue, informative dialogue, spoken language, speech of character, artistic dialogue.

Annotation. This article includes different types of dialogue and the pragmatic diversity of informative dialogue. Dialogue is the main type of communication and it plays a big role in relationship between people. Informative dialogue develop in the process of relationship and the meaning is expanded by it. In everyday speech the terms of use is very broad. In this article analyzed the way of pragmatic process between members of question-and-answer dialogue with specific examples.

ӘОЖ 004.512.4:81-25

АҚПАРATTЫҚ ДИАЛОГTYҢ ПРАГМАТИКАСЫ

Т. Б. Рамазанов

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан

Тірек сөздер: диалог, монолог, ақпараттық диалог, ауызекі сөйлеу тілі, кейіпкер сөздері, көркем диалог.

Аннотация. Макалада диалогтың түрлері және ақпараттық диалогтың прагматикалық ерекшеліктері сөз болады. Адамдардың қарым-қатынасында диалогтың атқаратын қызметі өте үлкен және аса қажет коммуникация түрі. Ақпараттық диалог қарым-қатынас барысында өрбиді, мазмұны жан-жақтыланады. Күнделікті қолданыста ақпараттық диалогтың аясы кең. Макалада диалог түрлерінде ақпараттық сұрап пен жауап аясында диалогқа қатысушылардың прагматикасы іске асып, қалай орындалатыны нақты мысалдар арқылы талданады.

Қазақ тіл білімі ғылымында жалпы ауызекі сөйлеу тілі және оның диалогтағы көрінісі, олардың тілдік сипаттары мен түрлері бірқатар зерттеулердің нысаны болғанмен ақпараттық диалог және оның стильдік ерекшеліктері осы күнге дейін бір ғылыми концепция тұрғысынан арнайы зерттелген емес.

Диалог теориясының негізін жалпы тіл білімінде Ш. Балли, Л.В.Щерба, Л.П.Якубинский, Е.Д.Поливанов, В.Н.Волошинов, В.В.Виноградов, М.И.Бахтин, Ю.В.Рождественский т.б. сынды лингвистердің қалағаны белгілі. Ал, қазақ тіл білімінде диалог мәселесін алғаш рет қазақ тілтанымының негізін салушылар А.Байтұрсынұлы мен Қ.Жұбанов көтерген болатын.

Диалогқа тән «сөз» түріндегі белгілер әртүрлі қырынан алып қарастырылады. Диалогты құрас-тырушы компоненттер ретінде оларды орналасу қызметіне қарай бірнеше түрлерге бөлуге болады. Бұл бірліктер диалогтың құрылымдық-мазмұндық аспектің тұрғысынан бағаланады.

Диалог сөзі гректің «*dialogos*» сөзінен пайда болған. Оның мағынасы – жалпы сөйлесу. Тілде ол екі не одан көп адамдардың кезектесіп сөйлесу формасын білдіретін термин ретінде қолданылады. Диалог – екі немесе бірнеше қатысушылардың бірігіп, бір тақырып төнірегінде пікірлесуі. Демек, диалог арқылы адамдар бір бірімен тығыз қарым-қатынас құрып, рухани, мәдени байланыс

орнатып, күнделікті тіршілігінен хабардар болады, қогамдағы өз орнын тауып, бағыт-бағдарын анықтайды.

Диалог ауызекі сөйлеу тілінде де, көркем әдебиет шығармаларында да көптеп кездеседі. Алайда бұл диалогтың екі түрінде де елеулі айырмашылық барын ескерген жөн. Бірінші жағдайда қарым-қатынасқа түсушілер сөздін орын тәртібін, сөйлемнің белгілі бір құрылымдарын, сөз тазалығын сақтамай сөйлесе береді, ал көркем шығарма мәтініндегі диалогта автор мен кейіпкерлердің үлкен толғанысы арқылы көркем ой негізімен ұштасып жатады. Роман жанрын зерттеуші М.Бахтин айтқандай: «Шындықты іздеудің диалогтың әдісі дайын шындыққа ие болғысы келетін нақты монолизмге, сонымен қатар, қандайда бір шындықты білеміз деп ойлаған адамдардың сенімділігіне де қарсы қойылады. Шындық жеке адам басында туындалайтын және болмайды, ол шындықты іздеуші адамдар арасында олардың диалогтың сөйлесуі кезінде туындаиды» [1, 26 б].

Диалогты зерттеу бүгінгі таңдағы коммуникативті лингвистиканың негізгі нысанындарының бірі болып тұр. Жалпы диалогқа қатысты енбектерді топтастырақ, зерттеулердің негізінен үш бағытта қарастырылғанын байқауға болады:

- диалог пен монологты салыстыру;
- ауызша диалог пен көркем диалогты салыстыру;
- белгілі бір автор шығармасындағы диалогтың сипаты.

Осы үш түрлі бағытта жүргізілген зерттеулер негізінде диалог жан-жақты ашылып, оның өзіндік прагмалингвистикалық ерекшеліктері айқындалды.

Диалог пен монологты салыстырғанда Г.Винокур, Л.В.Щерба, Л.П.Якубинский, В.В.Виноградов енбектеріндегі диалог пен монологтың айырмашылығы, олардың өзіндік сипаттамасы туралы айтылған мәселелердің түйінін қысқаша былай тұжырымдауға болады.

– Диалог пен монолог – сөйлеудің (речь) формалары. Диалогтағы пікірлер бірінен-бірі туындаап жатады.

– Диалогтағы сөйлеу басқа біреулердің, екінші бір сөйлеушінің пікірлеріне тәуелді. Монологта мұндай тәуелділік жоқ.

– Диалог пен монолог құрылышының әр басқа болуымен де айрықшаланады. Яғни, диалогқа күрделі құрмалас сөйлемдер тән емес, керісінше ол монологқа тән.

Кез келген құбылысты қарама-қарсы нысанымен салыстырғанда ғана оның сипаты ашыла түсетіні белгілі. Демек, диалогты монологпен, ауызша диалогпен салыстыру нәтижесінде ғалымдар оны әр қырынан танып, талдау жасауда нақты ғылыми нәтижелерге қол жеткізді.

Ал екінші бағатқа келсек, көркем шығармадағы кейіпкер сөзі ауызекі сөйлеу тіліне жақын. Диалогтың құрылымында қысқа мазмұның болуымен қатар, ойдың нақтылығы бар. Сондай-ақ, эллипсис, жай және толымсыз сөйлемдер, эмоционалды-экспрессивті сөздер, жалпы ауызша сөйлеу тілінің синтаксистік құрылымы тән. Солай бола тұрса да, бұл тілдік категорияларды тен дәрежеде қарастырмау керек. Диалог ауызша сөйлеу тіліне жақын дегенімізben, көркем диалогтың өзіндік ерекшеліктері бар. Көркем диалог – жазушы қаламымен өнделген, автор идеясына бағынاتын өзіндік бояуы бар тілдік өрнек. Көркем диалогтың түрлі жағдайларда қарай сөйлеу барысындағы диалогпен арақатынасы, оның өзіне тән ерекшеліктері бар екенін Р.А.Будагов былайша анықтайды: «Художественный диалог должен иметь определенную протяженность вовсе не обязательную для диалога в жизни; художественный диалог заранее обдумывается его создателем, чего нет в спонтанной речи; художественный диалог развивает действие, все его элементы тесно связаны и взаимосвязаны, что не обязательно для диалога в жизни; диалог в художественном тексте подчинен правилам времени, ритма и темпа, вне которых не существует художественный текст» [2, 212 б].

Үшінші бағыт – диалогқа жеке шығармашылық тұрғысынан келу – қазірде кең жайылған зерттеу түрі. Бұл бағыттағы зерттеулерде жеке автор шығармаларындағы диалогтың түрі, қызметі, ерекшеліктері сарапланып, талдау, салыстыру жүргізіледі. Осы бағытта диалог кейіпкер бейнесін ашып, оның мінездемесін жасаушы қызметіне ие. Бұл ретте қазақ тіл білімі бойынша Е.Жанпейісов, М.Серғалиев, Х.Кәрімов, Б.Шалабаев, әдебиетші Б. Майтанов енбектерін атауға болады.

М.Серғалиев зерттеулерінде диалогтың аталған қызметі қазақ жазушыларының шығармалары негізінде талданып, ашылады. Қаһарманнның дүниетанымы, басқа кейіпкерлермен қарым-қатынасы, сырт тұлғасы, ортасы, табиғат көріністері сынды көптеген шығарманың көркемдік қуатын арттыратын компоненттерді атай келе, ғалым: «Қандай туындының да негізгі тірегі, басты арқауы адам

екені ежелден белгілі. Сондықтан адамның ой-түйсігі, мінез-қылышы, сөзі және солардың арасындағы үйлесімділік, сәйкестілік аталған компоненттердің ішіндегі жетекшісі болса керек» деп, диалогтың қызметін айрықша белгілейді [3, 195 б].

Х.Кәрімов диалогтың «адам образын жасаудағы» қызметін оның басты қызметі ретінде қарайды. «Себебі диалог адамдар арасында, өмірде кездесетін сан қылышы қарым-қатынасты бейнелеп, кейіпкерлер репликалары арқылы бір-біріне әсер етіп, адам мінезінің нақты түрде, нанымды түрде ашылуына көмектеседі, соның тілдік амалына айналады» [4,33]. Сондай-ақ, Х.Кәрімов кейіпкерлердің әңгімеге қатысу барысына қарай диалогтың үш түрін бөліп көрсетеді: *таза диалог, аралас диалог және көп дауысты диалог* [4]. Галымның түсіндіруінше, екі адамның сөйлесуі таза диалог, әңгімеге басқа кейіпкерлер араласып кетсе, яғни кейіпкерлер саны екіден көп болса, аралас диалог, ал егер көп кейіпкердің, бір топ адамның сөзі болып келсе, ол көп дауысты диалог деп аталады.

Орыс тіл білімінде диалог талданып, жете зерттеліп қана қоймай, көркем диалог ұлгілерінің типологиясы да жасалған. Мысалы, белгілі тілші – ғалым Е.М. Галкин – Федорук еңбегінде диалогтың екі түрі аталған:

- 1) Диалог – қайшылық (противоречие)
- 2) Диалог – жинақтау (синтез)

Ал, белгілі ғалым А.К. Соловьев еңбектерінде диалогтың мынадай бірнеше түрлері берілген:

- 1) диалог – тартыс (спор)
- 2) диалог – дау (ссора)
- 3) диалог – түсінісу, ұғынысу (понимания)
- 4) диалог – үндестік (унисон)

Әдебиетші – ғалым А.В. Чичерин болса, диалогтың басқа типологиясын береді. Ол «диалогтың көркем формасы – авторлық ойдың дамуы, күрделі трагедиялық, қарама-қарсы көзқарастардың тоғыспауы, шындық болмыстың толық терең біліммен қаруланған автор ойының дамуынан шығады» дей келе, диалогтың (Достоевский романы бойынша) төрт түрін атап көрсетеді:

- 1) диалог – тергеу (допрос)
- 2) диалог – сыр (исповедь)
- 3) диалог – түсінісу, ұғынысу (понимание)
- 4) махаббат диалогы (любовный диалог)

Ал, неміс философиясында диалогтың екі түрі берілген:

- 1) поэтикалық диалог (образдылық қызметі басым)
- 2) прозалық диалог, ол өз ішінен:
 - а) теориялық – танымдық (фылыми, сократтық)
 - ә) философиялық (ауызекі сөйлеу және характерологиялық).

Ағылшын көркем әдебиетіндегі диалогтардың мағыналық түрлері ажыратылмағанмен, шығармадағы диалогтық бірлікке баса назар аударылған. Диалогтың тар мағынасында оған тән белгілері көрсетілген: әңгімелесуші кейіпкерлер саны екіден кем болмауы керек; сөйлесушілер өзара кезектесіп отыру керек; диалогтың қандай тілде өтіп жатқанын қатысушылар түсінуі керек.

Кейір зерттеу еңбектерінде диалогтардың түрлері, олардың типологиясы беріліп отырады. Әлеуметтік-қызметтік бағыттағы диалог:

- диалог – тергеу,
- диалог – ой-талқы,
- отбасылық – әңгіме диалог,
- диалог – мінездеме.

Ал жанрлық тұрғыда комикалық диалог, трагедиялық диалог және т.б. болып бөлінеді. Белгілі ағылшын ғалымы С.Беркнер құрылымдық және семантикалық жоспарда диалогтық бірлікке баса назар аударған.

Қазіргі тіл білімінде қарым-қатынас қызметі жеке бірліктер түрінде емес, өзара хабар алысатын саналы әрекет түрінде жүзеге асатындығы нақтыланып келеді. Тұлға аралық қатысымның, диалогтың қатысымның компоненттері ретінде мыналарды атасақ болады:

- 1) сөйлеуші мен адресат;
- 2) сөйлеушінің коммуникативті иiesti, уәжі, қатысым мақсаты;
- 3) қатысым өтетін уақыт пен кеңістікке байланысты шынайылық деңгейі;

- 4) белгілі бір қоғамдық және статустық рөлі бар коммуниканттардың өзара қарым-қатынасы;
 5) қатысым жағдаятына сай пресуппозияларды [5].

Осылай нақты деректерді ескере отырып, диалогқа тән ең үлкен функция түрі ретінде – ақпарат алмасу үдерісін атауымыз қажет. Біріншіден, **ақпарат алмасу үдерісі** – философиялық концептісі тұрғысынан келгенде, адамға тән табиғи белгінің бірі. Екіншіден, ақпараттың қазіргі таңдағы аса зор қызметіне байланысты «концепт» деп танылып, ғылым мен өмірдің барлық саласында белсенді болуының өзі, оның қашалықты күрделі де маңызды концепт екендігін дәлелдей түседі.

«Ақпарат» концепт болғанымен, «диалогтың» прагматистикалық аспектісінде хабар жеткізудің стилярлық ерекшеліктерін ғана береді. Соңдықтан да, диалогтің тұрмыста қолданылатын сөйлеу түрлерін және әлеуметтік, этникалық, психологиялық көрсеткіштерін басшылыққа ала отырып, қатысым мақсатына қарай Г.Иманғалиева диалогтың 3 түрін атап, оның біріне ақпараттық диалогты қосқан [6]:

а) ақпараттық диалог. Бұған диалог – сұхбат, диалог – тергеу, диалог – хабарлама, диалог – түсінісіді жатқызған.

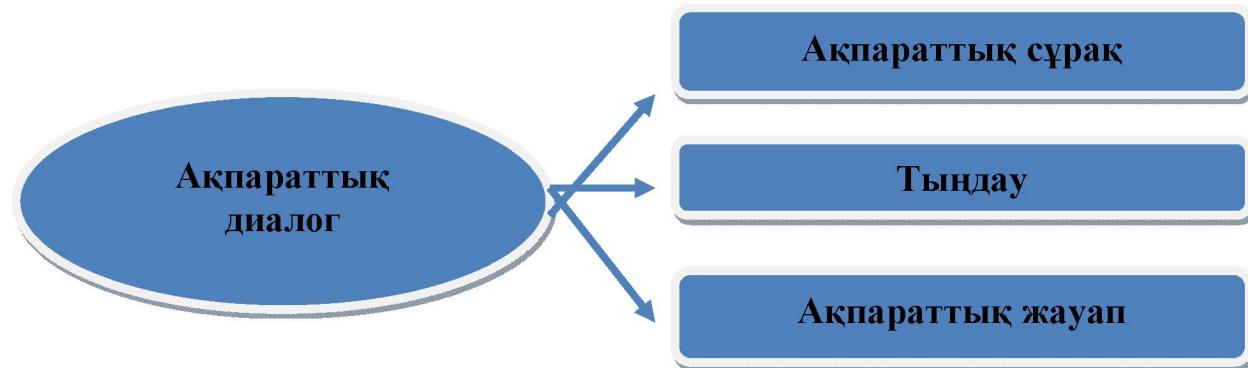
ә) прагматикалық диалог. Бұл топқа диалог – тартыс, диалог – дау, диалог – ой талқы, диалог – өтініш, диалог – ұсынысты топтастырады.

б) модальдық диалогқа: диалог – үндестік, диалог – жинақтау, диалог – сәлемдесу, диалог – қоштасу, т.б.

Диалог не монолог түріндегі қарым-қатынас күнделікті өмір салтында не арнайы кәсіп аясында түрлі құқық пен қызығушылықты, ғылыми, техникалық, саяси және басқа да ақпарат түрлерін қабылдау және жеткізу кезінде пайда болады.

Диалог құрылышының ең қарапайым формасы – сұрақ және жауаптан тұрады. Сұрақ – бұл белгілі бір нақты ақпарат негізінде қосымша ақпарат беру талап етілетін рема формасындағы жауап үлгісінің алдындағы ойлау формасы – дейді, ресей зерттеушісі Ю.А. Петров. Жалпылай алғанда, сұрақ - толықтыруды қажет ететін бөлшек білім. Сұрақ дегеніміз – бұл жауап ақпараттың бір бөлігі.

Дәл осындағы негізде ақпараттық диалогтың қарапайым құрылышы тәмемдегідей кескінделеді:

Диалогтың табигатының өзі диалогқа қатысушылардың бірінің сөзі екіншісінің тиісті жауап реакциясының тууына түрткі болатын репликалардың алмасуында ашылады.

Сұрақ – жауап түрінде берілген мына тәмемдегі Ж.Аймауытов шығармасынан алынған мысалға назар аударайық. Бұл диалогта уақыт шындығы төңкерісшілдер – кедей, батырактардың байлар-ға үстемдік жүргізумен байланысты көрініс табады. Шағын ғана әңгімеде бас кейіпкердің жан дүниесіндегі өзгерістер шебер бейнеленген. Мысалы: «Ештеңенің мәнісін әлі жете түсіне алмай отырған Құлтумага: «Қаладан жолдастар келді. Кедейлерді жинап топ құрып жатыр. Орыстың да, қазақтың да байларын өкіртіп, жерін, малын кедейге әперіп жатыр. Төңкеріс деген осы» - деп, арнайы келген өкіл тәтпіштеп түсіндіреді. Сенерін де, сенбесін де білмей отырған Құлтума:

- Эй, қойши! Болмайтын нәрсеғой!
- Құдай біледі, рас. Ойнап тұр дейсің бе?
- Е, байлар онайлықпен малын, жерін беріп отыра ма?
- Оңайлықпен беруші ме?! Күшпен тартып әперіп жатыр.

- Олардың малы баянды бола ма? Ертеңгі күні қайта алып қоймай ма?
- Атасының басы» [7, 177].

Кедей-кепшіктердің ұstem тап өкілдеріне ашу- ызасы шексіз болғанмен ашынуды көрсету де таңсық жағдай емес. Ал тізесі батқан құштілердің алдындағы тасынуды, кек қайтаруға ұмтылууды бейнелеу – жаңалық.

Ж.Аймауытов қолданысындағы диалогтардың психологиялық-эмоционалдық қызметі адамдар санаасындағы осы өзгерістерді суреттеуде айрықша көзге түседі:

- Мынауың шын ба?
- Сен өзің акымақ екенсің гой?
- Бірдемесіне ілініп кетеміз бе?
- Ой, жүр, қорқақ сорлы. Жүр, барған соң, көрерсің [7,117]

Жазушы әңгімелерінде диалогты ұтымды келтіруде кейіпкер санаасына түскен сәүленің нәтижесі арқылы адамның жаңа бір әлеуметтік шындықты тану құбылышын сезім аясымен байланыстырып, оның жалпы рухани дүниетанымдық өзгерістерінің сырын ашып көрсетеді.

Ақпараттық диалогтың «диалог – тергеу», «диалог – сұхбат» сынды түрлері көптеп кездеседі. Бұл аталған диалог түрлерінде ақпараттық сұрақ пен жауап аясында диалогқа катысушылардың прагматикасы іске асyp, орындалатынын анғаруға болады. Мәселен, қазақ киносының алтын қорындағы «Қыз Жібек» фильмінде «диалог – тергеу» өз мақсатына жетеді:

- Қатынжанды екенінді көрдік, кел енді білек күшін сынап көрейік!

.....

- Жарайсың, Төлеш!
- Ә, солай ма?!
- Жігіт екенсің...
- Сіз мана маған қызы алдында қыр көрсете сөйлемдіңіз ау дейм?
- Иә, арқана батқаны енді білініп келе ме?
- Жоға да, еркек пен еркекше сөйлесетін шығар деп ойлаушы ем...
- Мен немене, қатындарша сөйлестім бе?
- Бет тырнай сөйлеуінізге қарағанда қатындардан алыс дей алмас ем.

Ақпараттық диалог қарым-қатынас барысында өрбиді, мазмұны жан-жақтыланады. Құнделікті қолданыста ақпараттық диалогтың аясы кең. Тілдік тұлғалар арасында ақпараттық диалогтың диалог-түсінісу түрі белен алған. «Диалог – түсінісу» барысында коммуникацияға түсушілер ақпарат алмаса отырып, сол диалог арқылы көздеген мақсат орындалады. Ақпараттық диалогтың бұл қолданысын төмөндегі диалог аша түседі:

- Жібекжан, арамызда жатқан мынау зербелдікке қарағанда...
- Екеуміз асау Ақжайықтың екі жақ жағасында тұрғандай көрінеміз бе?
- Иә. Екі жақ жағасында тұрғандаймыз. Даусымыз да жетед, үніміз де қосылар, эттең су терең, дүлей толқындар алай-дүлей, өткел жоқ.
- Өткелсіз судан құлаштай сермеп жүзіп өт демейтін бе ед?
- Деуіне депті ау, бірақ сол дүлейді сен де біліп қойшы! Әкем мені сенің еліңмен достасуға жіберген жоқ, шауып әкелуге жұмсаған.

- Онда сенің ел шабатын жасағың қайда? Жасырғаның ба, қалай?
- Мана тәбе басында естідің бе, жоқ па, мен бейбақтың арманы жауластыру емес, елдестіру. Жасағымды жолдан қайтарып жібердім. (Қыз Жібек фильмінен үзінді...)

Диалог қос бағыттағы коммуникативті үдеріс, диалогтың әр қатысушысы субъект және сол мезетте диалог әрекетінде объектісі де болып табылады. Диалогтың басты белгісі сөйлеуші мен тындаушы кезегі ауысып отырады. Сондықтан қарым-қатынас барысында ақпараттық диалог алдынғы орынға шығады. Атақты жазушы Антуан Сент Экзюпери айтқандай: «...карым-қатынас адам баласына тиесілі дәүлеттің бірі болып саналады». Ал қарым-қатынас мәселесі диалогқа келіп тірелстін анық.

Қорыта келгенде, қазақ тіл біліміндегі диалог мәселесі әдебиеттану ғылымындағыдан жете зерттелмеген. Диалогқа арналған құнды теориялық зерттеулер тіл білімінде аздық етеді. Ауызекі сөйлеу тілі мен көркем шығармадағы диалог мәселесі ғылыми зерттеу енбектерге нысана боларлық күрделі әлем. Қазіргі ғаламтордың үздіксіз дамуы мен қолданылу аясының кеңеюі оны бүгінде

ғылым әлеміндегі ғылым мен білім ақпаратын жеткізуші тасымалдаушы ең үлкен құрал дәрежесіне көтеріп отыр. Бұл ретте әлеуметтік желілердің түрлі формасында ақпарат алмасудың диалогтық сипаты тіл білімінде зерттеуді қажет ететін мәселе. Мұндай лингвистикалық зерттеу болашақтың іci.

ӘДЕБІЕТ

- [1] Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. – М.: Худ. литература, 1975. – 500 с.
- [2] Будагов Р.А Писателей о языке и языке писателей. – М.: Изд. МГУ, 1984. – 280 с.
- [3] Сергалiev M. Келісті сез – көркемдік кепілі // Жұлдыз. – 1975. – № 11. – 195-200 б.
- [4] Кәрімов X. Қанатты тіл. – Алматы: Санат, 1995. 144 б.
- [5] Қанлыбаева Ж.С. Коммуникативтік акт шенберіндегі жарап репликаның қызметі. – Алматы, 2006.
- [6] Имангалиева Г.С. Типология диалога (на материале казахского и русского языков. – Алматы, 1999.
- [7] Аймауытов Ж. Бес томдық шығармалар жинағы. – Алматы: Гылым, 1997. – Т. 2. – 270 б.

REFERENCES

- [1] Bahtin V.V. Voprosi literatury i estetiky. Hud. literatura, 1975. 500 s.
- [2] Budagov R.A Pisateley o yazyke i yazyk pisateley. M.: Izd.MGU, 1984. 280 s.
- [3] Sergaliev M. Kelisti soz – korkemendik kepili // Juldyz. 1975. № 11. 195-200 b.
- [4] Karimov H. Kanatty til. Almaty: Sanat, 1995. 144 b.
- [5] Kanlybaeva J.S. Kommunikativtik akt shenberindegi jauap replikanin kyzmeti. Almaty, 2006.
- [6] Imangaliyeva G.S. Tipologiya dialoga (na material kazakhskogo I russkogo yazikov). Almaty, 1999.
- [7] Aimaurov J. Bes tomistik shigarmalar jinagy. Almaty: Gylym, 1997. T. 2. 270 b.

ПРАГМАТИКА ИНФОРМАЦИОННОГО ДИАЛОГА

Т. Б. Рамазанов

Казахский национальный университет им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан

Ключевые слова: диалог, монолог, информационный диалог, устно-разговорная речь, слова персонажа, художественный диалог.

Аннотация. В статье рассмотрены виды диалога и прагматические особенности информационного диалога. В отношении между людьми роль диалога велика и является особо нужным видом коммуникации. Информационный диалог развивается в отношении, содержание рассматривается разносторонне. В повседневном использовании сфера употребления диалога широка. В статье о видах диалога прагматика участников диалога происходит в рамках информационного вопроса и ответа, и приводятся конкретные примеры к их взаимодействию.

Поступила 17.03.2016 г.